

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-31

Diarienummer 2024-25913

Handläggare

Rose-Marie Landin Nilsen

Telefon: 031-368 37 71

E-post: rose-marie.nilsen@miljo.goteborg.se

Yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet över Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier, KN2024/02313

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatanmänden skickar över yttrande över remiss Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier, i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1, till Klimat- och näringslivsdepartementet.

Sammanfattning

Klimat- och näringslivsdepartementet har skickat remissen till Göteborgs Stad för yttrande. Stadsledningskontoret har skickat remissen vidare till miljöförvaltningen som fått i uppdrag att svara Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 20 februari 2025.

Remissen handlar om kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier. Att det ska införas avgifter för tillsyn och marknadskontroll och att producenter av batterier ska registreras hos Naturvårdsverket. Naturvårdsverket ska godkänna producentansvarsorganisationer samt de som väljer att individuellt uppfylla producentansvaret. Förslaget tar även upp att insamling av batterier bara ska få göras genom insamlingssystem som drivs av en producent eller en producentansvarsorganisation. Det införs miljö sanktionsavgifter och Naturvårdsverket får i uppdrag att genomföra plockanalyser.

Förslaget liknar systemet som finns idag för producentansvar för elutrustning.

Miljöförvaltningen välkomnar kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier då det blir mer tydligt vilket ansvar producenter har och att incitamentet för att göra rätt blir större. Detta torde leda till att fler kommer att följa lagstiftningen och det blir mindre osund och orättvis konkurrens mellan bolagen. Miljöförvaltningen anser att införa miljö sanktionsavgifter för överträdelser av regelverket är ett bra verktyg för tillsynsmyndigheten för att motivera verksamheter att göra rätt.

Miljöförvaltningen är positiv till att det blir en central myndighet som har tillsynsansvaret för producenter och producentansvarsorganisationer. Förvaltningen ser inga nackdelar med att kommunens tillsyn begränsas till hantering av avfall enligt flera artiklar i EU-förordningen om batterier.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förordningen innehåller bestämmelser om ett utökat producentansvar för hanteringen av förbrukade batterier. Det innebär att producenten har ett ekonomiskt och organisatoriskt ansvar för att ta hand om batterierna när de är förbrukade. Kraven omfattar bland annat krav på insamlingssystem och mål för insamlingsnivåer och materialåtervinningsgrad.

Miljösanktionsavgifter införs för överträdelse av EU-förordningen om batterier. Detta kan göra det kostsamt för de som inte följer lagstiftningen men ger också ett incitament till att göra rätt. Det gynnar bolagen ekonomiskt och kan innebära en positiv miljöpåverkan om fler bolag hanterar avfallet rätt samt om olika material går att sortera ut och återvinnas.

Miljöförvaltningen bedömer att förändringarna inte kommer att innebära någon större ekonomisk skillnad för kommunens tillsyn. Förslaget innebär att kraven på verksamheter som hanterar batterier ökar vilket gör att miljöförvaltningen ser att det kommer att krävas mer tillsyn från kommunerna i denna fråga, men detta vägs upp av att andra delar av kommunens tillsynsansvar samtidigt tas bort

Bedömning ur ekologisk dimension

Förslaget bedöms vara i linje med stadens avfallsplan och miljö- och klimatprogram. Förändringarna bedöms främst innebära positiva ekologiska konsekvenser då promemorian syftar till att förebygga och minska negativ miljöpåverkan från batterier. Batterier får endast släppas ut på marknaden om de uppfyller de hållbarhets- och säkerhetskrav och märknings- och informationskrav som ställs. Hållbarhetskravet avser begränsningar av ämnen som batterier får innehålla, deras koldioxidavtryck, dess innehåll av återvunnet innehåll, prestanda- och hållbarhetskrav (tex effektavmattning) samt säkerhet.

Förslaget om att insamling av batterier enbart får ske inom ramen för producenternas och producentansvarsorganisationernas insamlingssystem innebär en ökad rådighet för producenterna att uppfylla skyldigheterna enligt EU-förordningen om batterier. Därmed innebär det också en ökad möjlighet att återfå de råvaror som ingår i uttjänta batterier för produktion av nya batterier. Förslaget har en positiv påverkan på generationsmålet, främst gällande att kretsloppen ska vara resurseffektiva.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet över Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier, KN2024/02313
2. Remissvar Kretslopp och vatten
3. Remissvar Renova

Ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att yttra sig över remiss om Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier senast den 20 februari 2025. Remissen skickades till Stadsledningskontoret som i sin tur skickade den vidare till Miljö- och klimatnämnden. Miljöförvaltningen skickade den på remiss till Kretslopp och vatten samt till Renova.

Miljöförvaltningen har bedömt förslagen i remissen och tagit fram förslag till yttrande som redovisas i tjänsteutlåtandets bilaga 1.

Beskrivning av ärendet

I promemorian föreslås bestämmelser som kompletterar EU-förordningen om batterier. Regeringen ska utse vilka myndigheter som ska ansvara för tillsyn och marknadskontroll gällande de nya nationella bestämmelserna och bestämmelserna i EU-förordningen om batterier samt vilka befogenheter dessa myndigheter ska ha. Det införs avgifter för tillsyn och marknadskontroll, miljö sanktionsavgifter. Förslaget ställer krav om att insamling av batterier bara får göras genom insamlingssystem som drivs av en producent eller en producentansvarsorganisation, bortsett från kommunalt avfall som fortsatt kommer att samlas in av kommunen. Det föreslås även att Naturvårdsverket ska genomföra plockanalyser av blandat kommunalt avfall för att fastställa hur stor mängd batterier som finns i det kommunala avfallet som kommunerna samlar in.

Förvaltningens bedömning

Miljö- och klimatnämnden välkomnar kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier då det blir mer tydligt vilket ansvar producenter har och att incitamentet för att göra rätt blir större. Detta torde leda till att fler kommer att följa lagstiftningen och det blir mindre osund och orättvis konkurrens mellan bolagen.

Tillsyn över marknadskontroll

Miljöförvaltningen har enligt miljötillsynsförordningen (2011:13) ansvar för att kontrollera att kemiska produkter, varor och förpackningar uppfyller krav enligt batteridirektivet som avser tillhandahållande på marknaden i fråga om utformning, märkning, innehållsförteckning, säkerhetsdatablad och annan information. Denna tillsyn har inte varit ett prioriterat område på förvaltningen, utan har skett i en begränsad omfattning. I förslaget enligt promemorian är att tillsynen ska tas bort från kommunen eftersom batteridirektivet upphävs och ersätts av EU-förordningen om batterier. I stället ersätts fördelas marknadskontrollansvaret över flera centrala myndigheter. Miljöförvaltningen är positiva till förändringen eftersom det har tidigare varit mycket arbete och diskussioner kring otydligheten över ansvarsrollen för marknadskontroll för kemiska produkter och varor. Förvaltningen ser inga nackdelar med att tillsynen tas bort från kommunens ansvar.

Tillsyn över hantering av förbrukade batterier

Promemorian föreslår att kommunen ska ha ansvar för tillsynen enligt miljöbalken av hantering av avfall enligt artikel 62, 64, 66, 67 och 74.4 i EU-förordningen om batterier och hantering av avfall enligt artikel 65, 70.3 och 71 i EU-förordningen om batterier avseende miljöfarliga verksamheter som inte kräver tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken. Förvaltningen har i dag tillsyn över hur insamlingen av batterier lokalt uppfyller kraven i 19 och 20 §§ i den svenska batteriförordningen. Med förslaget kommer

detta tillsynsansvar att tas bort och i stället begränsas till andra aktörer som hanterar batterier och som har skyldigheter enligt EU-förordningen om batterier.

Miljöförvaltningen har i dag redan tillsyn över flera av de verksamheter som omfattas av förslaget och kommer kunna utföra tillsynen inom sin ordinarie tillsyn. Tillsynen berör anmälningsskyldiga verksamheter samt aktörer som enligt EU-förordningen om batterier är distributörer, slutanvändare, offentliga avfallshanteringsmyndigheter, frivilliga insamlingsplatser och transportörer. Den befintliga tillsynstiden för befintliga objekt hos förvaltningen kommer inte att behöva utökas och förvaltningen ser inget behov av ökade avgifter med tanke på att tillsynen kan göras inom ramarna för ordinarie tillsyn. Potentiellt kan förslaget innebära att miljöförvaltningen får fler verksamheter att kontrollera.

Miljöförvaltningen ställer sig positiva till att tillsynsansvaret för producenter och producentansvarsorganisationer läggs på en central nivå. Förvaltningen har i sin tillsyn för producentansvar för elektronik och elektroniska produkter noterat att ändringar i rutiner tas på central nivå och inte på lokal nivå hos företagen, vilket ledde till att den lokala tillsynen fick genomslagskraft på alla butiker inom respektive kedja regionalt. Miljöförvaltningen tänker att tillsynen kan snabbare få större genomslagskraft om den är på en mer central nivå.

Kommunens insamling av batterier

Kretslopp och vatten har i sitt yttrande till förvaltningen informerat att de har inga större synpunkter. I deras verksamhet samlar de in batterier på eget initiativ genom så kallade Samlare och i miljörum, som de ser ett värde i att kunna fortsätta erbjuda för att hålla en hög servicenivå och bättre kvalitet på källsortering. Denna möjlighet till insamling bedöms att inte påverkas av förslaget. Kretslopp och vattens insamling av förbrukade batterier kommer delvis att begränsas av de kompletterande bestämmelserna till EU-förordning om batterier. Batterier från hushåll bedöms vara ett kommunalt avfall som kommunen ska fortsätta hantera enligt 15 kap. 20 a § miljöbalken. Enligt 18 § i förslaget till förordning (2025:000) med kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om batterier är insamling av kommunalt avfall exkluderat från bestämmelsen. Förslaget förtydligar dock att kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 och 20 a §§ miljöbalken för att hantera kommunalt avfall gäller inte hantering av förbrukade batterier som har lämnats till någon som är skyldig att ta emot dem enligt EU-förordningen om batterier. Ansvaret från kommunen kommer att övergå till producenten när ett batteri har överlämnats till någon som är skyldig att ta emot dem enligt EU-förordningen om batterier. Miljöförvaltningens bedömning är att det är positivt att förslaget förtydligar vad kommunen ansvarar för i sin insamling av kommunalt avfall.

Kretslopp och vatten kommer även att indirekt påverkas av att Naturvårdsverket ska göra en plockanalys vart femte år av insamlat blandat kommunalt avfall. Första plockanalysen ska enligt förslaget ske under 2026. Plockanalysen ska syfta till att fastställa hur stor andel av insamlade avfallet som utgörs av förbrukade bärbara batterier och förbrukade batterier för lätta transportmedel. Enligt EU-förordningen om batterier ska producenterna stå för de kostnader som uppkommer när plockanalyserna görs för insamlat blandat kommunalt avfall, vilket innebär att kommunerna kommer ersättas för de kostnader som har att göra med anledning av plockanalyserna.

Remissvar från Renova

Enligt Renova är den nya batteriförordningen i grunden positiv genom att det införs ett utökat producentansvar som måste uppfylla minikraven i avfallsdirektivet. Kraven på producenterna sätter fokus på viktig återvinning av sällsynta material samt innehåller krav på en hållbar processkedja, det vill säga att tillverkare ska visa tillbörlig aktsamhet.

Renova anser att det tveksamma med den faktiska tillämpningen brukar vara att stora nationella aktörer verkar få de flesta uppdragen vilket minskar möjligheterna för små och medelstora aktörer, till exempel regionala och lokala aktörer. Det finns därför en risk att viktig erfarenhet inte tas till vara när nya aktörer tar över. Jämför med utveckling inom förpackning, efter 30 år av lågservicenivå tog man steget till hög servicenivå, jämfört med FNI. Se bilaga för detaljerade synpunkter från Renova.

Maria Jacobsson

Peter Berntsson

Direktör

Avdelningschef